

Krigstid

S.Stolpe

18-19/5 2007

Det r 40 grader kallt. ver fyrtio grader kallt fr att vara p skra sidan, och med detta menar vl Stolpe att det r n kallar n fyrtio minusgrader. Han befinner sig uppe i finska lappmarken, i fronten. Finnarna r sluga och skickliga och smyger omkring vitkladda p skidor bakom de sovjetiska linjerna och stller till frdelse. De finska armeerna hrfres av hnfrande akademiska orginal som lmnat sina stuider fr att frsvara fosterlandet. Svenskarna d, dessa veklingar? Nej, svenskarna skall man inte skmmas fr. Sverige bistr med material, och ven en och annan frivillig kr, som r minst lika goda som finnarna, ven om det tar lite tid innan de lr sig ka skidor ordentligt. Stolpe skjutsas hrs och tvrs i mrkret och kylan, stndingt mste bilen stanna fr att kolla minor. Stolpe gr inte av fr hackor han heller. Han rkar trampa p ett stelfruset lik av en sovjetisk soldat. Helt sonika skr han av honom halsremmen och tar hand om hjlmen. Den kommer senare vl till pass fr att samla kollekt i fr Finlands sak.

Stolpe besker ocks Norge och r frfrad ver deras naiviteten och brist p beredskap, n vrre n den svenska. Vid krigsslutet nr Quisling hngs, varfr inte hnga de norska politiker som var direkt ansvariga fr den blgt nedrustande politik som lmnade landet helt frsvarslst. Med lite mera frutseende och stridsvilja skulle landet ha blivit ointagbart.

Frfattaren r fortfarande fascinerad av Oxford-gruppen med dess karismatiske ledare Frank Buchman, som efter kriget lyckas samla s mnga ledande politiker fr sin sak. Moral upprustning. Och de fyra ovillkorliga lfena. Total rlighte, total osjlvskhet, total renhet samt total krlek. Buchman sjlv lever knappast som han lr. Kritik tolereras inte, i sjlva verket r krtiti ett symptom p att den kritiserande befinner sig i sjlslig nd. Stolpes rapporter som gjorde han det fr veckotidningepressen. Lttsmlt och ytligt. Men till slut bryter han med rrelsen, ngot alternativ finns inte.

Det r katolicismen som lockar. Han har lngre varit p grnsen till att konvertera. Det r kyrkan som sdan som fascinerar honom. Kyrkan r inte bara en formell apparat som adminstrerar en religis vertygelse, utan det r Kyrkan som gestaltar denna vertygelse, och det frunderliga r att denna Kyrka, grundad och vidmakthllen av svaga, hgst ofullkomliga mnniskor, nd frmr att verleva och frodas, rhundranden efter rhundranden, i motsats till de politiska ideologierna som kommer och gr. Nr Stolpe skriver om katedraler och kyrkoritualer lyfter hans prosa. Den blir ttare, personligare, mlande. Han skriver med kta engagemang, ven om det fr den sekulre lsaren hans trosvishet och frundran kan i lngden bli ngot tradig. Ett ansikte skymtar till, en ung kvinnas, nmligen Gunnel Vallquist, nnu ej etablerad som skribent, men redan katolik. Hon ger rd och anvisningar. Han finner henne frfrande. Kunde hon bara skriva som hon talade skulle hon n hjderna. Med ren blir han dock desillusionerad. Hennes frhllande till katolicismen r alltfre estetisk. Och hon missar den stora pongen med den katolska kyrkan, nmligen att underkasta sig dess dogmer. Istllet tar hon en djrvt individualistisk syn, anammar visst frkastar annat. Men d r man ju per definition protestant!

Vardagsbilder frn Paris strax efter krigsslutet. Det r fattigt och kallt men sttligt.

Gaskontrollren bjödes som vanligt på lite Calvados, och vips så vrider han mätaren till vänster till noll, och inget att betala. (Det ryktas dock att i de lgenheter där han inte bjödes på denna frömliga dryck så vrider han nyckeln istället till höger.).

När det gäller kultur i Frankrike är en ocean mellan Sverige på sin höjd en liten avskeddens insj. Han träffar franska författare, många av dem Nobelpristagare. Martin du Gard omfamnar honom med en het vnskap som närmast skrämmar honom. Samma man ser även ut som en clown med sina stora röster och dominerande röst. Han är även rrande opraktisk. Efter Nobelprisutdelningen tar han miste på dörren och finner sig i en snödriva utanför Konserthuset. När han försöker ansluta sig till sina gelikar på väg till banketten, hindras han av polisen som håller tillbaka de nyfikna folkmassorna. Men där är även Malraux som fascinerar. Liksom Marcel, Daniélou, Massis, Claudel och Bernanos. Alla ypperliga. Men kanske intressantast är den ryska exilisten - Nikolaj Berdjajef, residerande ute i en parisisk förort. Världen stormar mot sexualiteten. Den för vilken varje objekt är utbytbar, och vars akt och organ är utmärkta av en sådan frönstående fullhet att utan passionens blindhet skulle människosläktet sedan länge dött ut. Stolpe är fascinerad inför de diskussioner som utvecklas, på franska, tyska och ryska. Som hämtat ur en roman av Dostoevski.

Stolpe ställer även sina döttrar i konvent, men effekten är inte den avsedda. De blir inte katoliker, inte ens religiösa, men god franska har de lärt sig. Och kanske detta är huvudsaken trots allt. Och så några år efter kriget återvänder han till Sverige, och memoarerna tar slut fastän knappt halva kronologiska livets har fröflutit. Men memoarer är djupdykningar i det frögnna inte plaskande i nuet. Vad har egentligen hänt i hans liv efter konverteringen?

Att ljuga inför andra är fult, men frösteligt. Att ljuga inför sig själv är frödande.